

Viite: Sähköpostitse saapunut asiantuntijapyyntö 29.9.2021, YmV 12.10.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022 (HE 146/2021 vp) / Ympäristöministeriön hallinnonala

Teema: Hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan edistäminen

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtion talousarvioesityksen ympäristöministeriön hallinnonalan teemasta *Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta*.

Tiivistelmä lausuntomme pääviesteistä:

- Kiertotalouden nostaminen yhdeksi ympäristöministeriön strategiseksi painopisteeksi on tervetullutta.
- Kiertotalouden vauhdittamiseksi on tehtävä vaikuttavia, aidosti kiertotaloutta edistäviä toimia.
- Tavoitteiden toteuttamiseksi tulee varata riittävät resurssit.
- Teknologiateollisuus ry:n huolena on, onko hallituksen esityksen mukaisilla määrärahoilla aidosti toteutettavissa kaikki kiertotalouteen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet siten, että siirtyminen hiilineutraaliin kiertotalousyhteiskuntaan on mahdollista.
- Teknologiateollisuus ry tekee osansa tavoitteen toteuttamiseksi ja tulee julkistamaan toimialan kiertotaloustiekartan, jossa kuvataan teknologiateollisuuden tarjoamat mahdollisuudet, ratkaisut ja keinot hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan rakentamisessa.

Lausunto

Valtioneuvosto antoi 27.9.2021 eduskunnalle hallituksen esityksen valtion talousarvioksi vuodelle 2022. Keskitymme tässä lausunnossamme Eduskunnan ympäristövaliokunnan pyynnön mukaisesti ympäristöministeriön hallinnonalan teemaan *Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta*.

Tavoitteena hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Teknologiateollisuus ry:n tehtävä on rakentaa teknologiayrityksille edellytyksiä menestyä ja luoda kestävästi arvoa. Visiomme mukaan vuonna 2030 ihmisen toiminta on tasapainottumassa maapallon kantokyvyn kanssa samaan aikaan kun Suomi on maailmanärkeä kestävän teknologian kehittämisessä ja kestävässä arvonluonnissa.

Teknologiateollisuudessa uskomme, että kiertotalouden avulla voimme vahvistaa vientivetoista taloutta ja työllisyyttä samalla kun käytämme luonnonvaroja kestävästi.

Teknologiaeteollisuus on sitoutunut tavoittelemaan hiilineutraalia kiertotalousyhteiskuntaa ja haluamme luoda kiertotaloudesta markkinaehtoisen ja ensisijaisen toimintamallin teknologiaeteollisuuteen. Valmistelemme parhaillaan toimialan omaa kiertotaloustiekarttaa, jossa kuvataan ratkaisut ja keinot hiilineutraalin kiertotalouden mahdollistamiseksi.

Tiedostamme, että taloudellinen kilpailukykyämme ja hyvinvointimme eivät voi enää perustua luonnonvarojen ylikulutukseen. Kasvu on tehtävä kestäväällä tavalla. Teknologiaeteollisuus on sitoutunut hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitteeseen ja haluamme olla edistämässä myös strategisen kiertotalousohjelman niitä tavoitteita, jotka ovat toimialan näkökulmasta toteutettavissa.

Sitoutuminen hiilineutraalin kiertotalouden edistämiseen on keskeistä, sillä toimialan päästövähennyskeinoista monet perustuvat muun muassa materiaalitehokkuuden parantamiseen ja kiertotalouteen. Teknologia-alan yritykset pystyvät vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä merkittävästi ja tarjoamaan samalla Suomelle lupaavaa vientipotentiaalia kymmenien miljardien arvosta.

Kiertotaloudessa ansainnan perustaksi nousevat palvelut, tuotteiden elinkaaren pidentäminen ja kestävä tuotesuunnittelu, kierrätysmateriaalien käytön edistäminen sekä materiaalivirtojen ja tuotetietojen digitalisaation edistäminen.

Kuten talousarvioesityksessäkin todetaan, halutaan kiertotaloudesta rakentaa Suomen talouden perustaa. Teknologiaeteollisuus ry pitää tavoitetta kannatettavana, mutta muistuttaa, että toteuttamiseen tulisi varata riittävät resurssit.

Talousarvioesityksessä ympäristöministeriön hallinnonalan hiilineutraalin kiertotalousyhteiskunnan edistämiseen suunnatuista määrärahoista on tarkoitus toteuttaa niin 2021 päivitetyn ilmastolain tavoitteita, edistää irtautumista fossiilisesta energiasta, tehostaa jätealan lainsäädännön toimeenpanoa, edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä, toteuttaa ympäristöhallinnon ilmastomuutokseen sopeutumisen toimintaohjelmaa, tuulivoimarakentamisen ohjaamista optimaalisille paikoille kuin toteuttaa kiertotalousohjelman, jätesuunnitelman sekä muovitiekartan toimenpiteitä.

Kaikilla edellä mainituilla on roolinsa kiertotalouden edistämisessä. Teknologiaeteollisuus ry haluaa kuitenkin huomauttaa, että kyse on suurista kokonaisuuksista ja tämä tulisi näkyä riittävästi myös varatuissa määrärahoissa.

Kiertotalouden edistämiseen on varattu pysyvästi vuosittain 1 Me. Tämän lisäksi hallituksen esityksessä kiertotaloudelle osoitettaisiin 3,5 Me vuodelle 2022. Tämä ei vastaa ympäristöministeriön esittämää tarvetta. Myös Teknologiaeteollisuus ry:n huolena on, saadaanko hallituksen esityksen mukaisilla määrärahoilla aidosti edistettyä kiertotaloutta toivotulla tavalla.

Koska kiertotalouden edistäminen on nostettu hallituksen prioriteettilistalla kärkeen ja koska sen on myös yksi ympäristöministeriön strategisista painopisteistä, olisi sen edistämiseen panostettava riittävästi.

Kestävän elinympäristön edistäminen ja vihreän kasvun rakentaminen kiertotalouden keinoin

Teknologiateollisuus ry katsoo, että kiertotalouden nostaminen yhdeksi ympäristöministeriön strategiseksi painopisteeksi on ollut tervetullutta. Kiertotalous tarjoaa ratkaisuja niin ilmastotavoitteiden toteuttamisessa kuin luonnon monimuotoisuuden turvaamisessakin. On kannatettavaa ohjata suomalaista yhteiskuntaa ja sen toimijoita siirtymään yhä nopeammin kohti kiertotaloutta.

Talousarvioesityksen mukaan kiertotaloudesta rakennetaan Suomen talouden perustaa. Tämän toteutumiseksi esitetään toteutettavaksi vuonna 2021 hyväksytyn kiertotalousohjelmaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisia ympäristöhallinnon alan toimia. Kiertotalouden strateginen ohjelma tavoittelee hyvin merkittävää muutosta luonnonvarojen käyttöön sekä luonnonvarojen käyttöön perustuvaan talouteen. Pidämme tärkeänä, että kiertotalouden vauhdittamiseksi tehdään vaikuttavia, aidosti kiertotaloutta edistäviä toimia. Tämänkin vuoksi on tärkeää, että kiertotalouteen ja sen vauhdittamiseen varataan talousarvioesityksessä riittävästi määrärahoja.

Ympäristöministeriön asettamiin tavoitteeseen hiilineutraalista kiertotaloudesta on Teknologiateollisuus ry:n helppo yhtyä. Teknologiateollisuus ry kannattaa tavoitteita niin kasvihuonekaasupäästöjen merkittävästä vähentämisestä, luonnonvarojen säästeliäästä ja kestävästä käytöstä, rakennusten vähähiilisestä ja materiaalitehokkaasta elinkaaresta kuin siitä, että kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa. Kiertotalouden läpimurto toteutuu varmimmin innovaatioiden, digitaalisten ratkaisujen, fiksun sääntelyn sekä vastuullisten sijoittajien, yrittäjien ja kuluttajien avulla. Suomella on kaikki edellytykset tarjota kansainvälisille markkinoille yritystemme kestäviä ratkaisuja.

Teknologiateollisuus vahvisti jo vuonna 2019 toimialan ilmasto- ja energiapolitiikan linjaukset. Niiden mukaisesti päätavoite on, että EU:n ilmasto- ja teollisuuspolitiikka määritellään siten, että nettonollapäästöt saavutetaan unionin alueella ennen vuotta 2050. Kannatamme myös kunnianhimoisten EU-tavoitteiden asettamista vuosille 2030 ja 2040. Tuemme EU:n vuotta 2030 koskevan tavoitteen kiristämistä vähintään 55 %:iin.

Teknologiateollisuus kannattaa vapaaehtoisten ns. green deal -sitoumusten käytön edistämistä. Vapaaehtoisista sopimuksista teollisuudella on jo kokemusta muun muassa energiatehokkuuden osalta ja käytäntö on todettu hyväksi ja toimivaksi. Teknologiateollisuudessa on meneillään muovien käyttöä koskeva selvitys, jonka tavoitteena on pohjustaa alalle laadittavaa muovien green deal -sitoumusta.

Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että jäte-tuote-rajapintojen tarkastelua jatketaan ja sääntelyä tältä osin kehitetään edelleen kiertotaloutta tukevaan suuntaan. Jätteen, sivutuotteen ja jätteeksi luokittelun päättymisen määritelmien tulisi olla unionitasolla harmonisoituja. Jätteitä sääntelevää normistoa on katsottava kokonaisvaltaisesti huomioiden myös kansainvälisiä jätesiiroja koskeva normisto.

Kestävien julkisten hankintojen edistäminen on myös kannatettava tavoite. On tärkeää, että julkiset hankinnat tehdään uusia tehokkaampia toimintatapoja edistään sekä laatua ja elinkaaritaloudellisuutta korostaen. Julkisen datan parempi hyödyntäminen, tekoälyn käytön edistäminen ja muiden digitalisaation tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen tulisi ottaa mukaan hankintastrategioihin.

Teknologiateollisuus ry suhtautuu kuitenkin varauksella joihinkin valtioneuvoston periaatepäätöksen linjauksiin, joihin ympäristöministeriön hallinnonalan esityksessäkin on viitattu ja katsoo, että osa näistä kaipaa vielä tarkempaa selvittämistä. Vision toteutumisen tueksi ehdotetaan, että vuonna 2035 primääri- ja sekundääri- aineiden kotimainen kokonaiskulutus ei ylitä vuoden 2015 tasoa. Lisäksi ehdotetaan, että resurssituottavuus ja materiaalien kiertotalousaste kaksinkertaistuvat vuoteen 2035 mennessä.

Tavoitteet ovat hyvin kunnianhimoisia ja esimerkiksi luonnonvarojen käytön absoluuttisen määrän rajoittaminen ei ole mielekäs tavoite Suomen kaltaisessa avoimessa vientitaloudessa.

Jotta nyt ei tehtäisi päätöksiä, jotka lopulta hidastavat kiertotalouteen siirtymistä vauhdittamisen sijaan, tulisi ennen päätöksiä selvittää tavoitteiden todelliset kokonaisvaikutukset. Esimerkiksi sekundääriset raaka-aineet ovat toissijaisia aivan tietystä syystä. Niiden teknologinen tehokkuus on heikompi, jolloin niitä käytettäessä tarvitaan muun muassa enemmän energiaa. Neitseellisten raaka-aineiden käyttö on todellisuudessa niin ilmasto- kuin energiatehokkaampaa. Teknologiateollisuus ry haluaa muistuttaa, että tähän liittyy lisäksi ns. urban mining, eli pyrkimys ottaa kriittisiä metalleja talteen elektroniikkajätteestä. Joissain tapauksissa materiaalin laatu ja puhtaus kärsivät, jolloin se saattaa esimerkiksi piirilevyssä aikaansaada toimintahäiriöitä tai jopa vaarantaa henkilöturvallisuutta.

Teknologiateollisuus ry pitää sinällään hyvänä linjauksena sitä, että vientituotteiden valmistukseen käytetyt luonnonvarat eivät kuulu tavoitteen piiriin. Avoimeksi jää kuitenkin vielä se, millä perusteella tunnistetaan ja määritellään nämä vientituotteiden valmistukseen käytetyt luonnonvarat. Teknologiateollisuus ry haluaa tässä yhteydessä muistuttaa, että ne voivat olla myös välituotteita tai lopputuotteelle tarvittavia varaosia. Ulottuuko tällöin linjaus läpi koko ketjun? Tähän tarvitaan selkeä määrittely sekä laskentamalli.

Lisätiedot:

Johtaja Helena Soimakallio
sähköposti: helena.soimakallio@teknologiateollisuus.fi
puhelin: 040 - 550 7706